

En Lisse imod en Stor.

En Procedure.

Dens Aarsag, Gang og Følger.

Af

Søren Hansen.

Aalborg 1867.

Trykt i det Bøch'ske Bogtrykkeri
ved Carl Bøch jun.

For at mine Troesfæller og Andre, som ville, desbe-
dre kunne bedømme baade mig og min Sag udgiver
jeg disse Blade.

Aalborg i December 1866.

S. G.

Da jeg i Foraaret 1864 vandrede paa en af mine sædvanlige Missionsreiser, kom jeg den 15de April over Webbestrup Kirkegaard, 1½ Mil Nord for Hobro. Jeg var denne Dag, som jeg ofte, baade før og siden, har været, træt af Reisen. Da Kirkedøren just var aaben, gik jeg indenfor og satte mig paa en Bænk for at hvile mig. Følgende Tanker opkom da i mit Hjerte: Hvormange Tusinde Mennesker ere ikke her i Aarhundreder gaaede ud og ind, og ere blevne bedragne ved den falske Gudstyrkelse! Man maatte da ogsaa, ligesom Luther, ønske, at alle Kirker vare oprykkede med Rod, stødte i Pulver og strøede over den ganske Verden *). Under disse Tanker opkom 2 Vers for mig, som jeg strax nedskrev. Derpaa fortsatte jeg Reisen; men jeg fortsatte ogsaa med at tænke paa Kirkens Fordærvelse, og et Vers efter et andet desangaaende kom op i mit Indre. Da jeg nu kom til at rode op i den forraadnede Statskirke, som Pastor Hass kalder den **), saa gik det, som naar man begynder at rode i en Skarfkiste eller Lokum: jo mere man rører i det, jo værre lugter det. Jeg vedblev da at skrive Vers, efterhaanden som de opkom i mig, indtil jeg havde frembragt følgende Sang:

„Stats-, Folke- eller Verdenskirken.

Skildret i en Sang af Søren Hansen.

Mel.: Tænk, naar engang den Taage er forsvunden.

*) See Luth. Postille. Præd. over Epist. paa St. Stefan&sb.

***) See Pastor Hass's „Søndagsblad“ 1851.

1. Med Luther ønfter jeg saa mange Gange,
At Kirken var til Støv og Pulver stødt,
Fordi den er en Pude for saa Mange,
Som elcke Mag og ville ligge blødt.
2. De hvile trygt og ane ingen Fare,
Indtil Fordærvelsen staaer over dem;
De frygte ei for Dommedagens Snare,
De sige: Kirken er dog ei saa frem.
3. Vel sandt, at selve Huset ei forvolder
Al den Ulykke, som i Verden skeer;
Men Tjenesten, som Verden deri holder,
Det er det Værste, jeg for Dine seer.
4. Min Ven! laan hid dit Die og dit Dre,
Følg med i denne Hule ind og mærk,
Saa haaber jeg, Du skal saae see og høre,
At her er Sædet for alt Satans Værk.
5. O hvilket Syn af allehaande Varer!
Et Udsalgssted forenet med Fabrik;
Her strømmer Folket til i store Skarer,
Og mesterligt det driver sin Trafik*).
6. Her sidder Skjogen sminket paa sin Throne,
Hos hende Mord og Meeneed er tilfals:
Bespottelser er hendes Hoveds Krone,
Og Fylleri er hængt om hendes Hals.
7. Hun har et Brøl som mange ulme Tyre,
En grusom Tiger, ond fra Top til Rod,
En stor Vampyr**), et skrækkeligt Uhyre,
Hun drukken er af Jesu Vidners Blod.
8. Her Gæsterne ved Spil og Dands sig more,
Det gaaer med Fylteri, med Suus og Duus;
Her drives Forcriet i det Store,
Ihi Kirken er det største Horehuus.
9. Her Frihed, Lighed, diæse store Goder,
Har Sted i Ordets fuldeste Forstand;
Ihi Skjogen er jo alle deres Moder,
Med hvem de bole Alle som een Mand.

*) Handel og Wandel, Kjøb og Salg.

**) En stor udenlandsk Flaggermuus, som suger Blodet ud af den Sovende.

10. De synde maage, saameget som de lyste,
Den Frihed deres Moder giver dem.
De sige: hvorfor skulle vi vel ryste?
Vi leve trygt, thi Kirken er vort Hjem.
11. Der staer den gudsbespottelige Qvinde
Med Horerlets Bæger i sin Haand!
De drikke Alle — og er' Eet med hende —
Ei blot eet Legeme, men og een Aand.
12. Hvad Frihed, Lighed Kirken dog tilføder! —
Dog tys! tilgiv . . . . jeg tænkte aldrig paa
Den Mand, som gjerne gaaer i lange Klæder —
For Alt han i Betragtning komme maa.
13. Han er det største Kreatur paa Jorden,
Han eier hele Kirkens Kramboutik,
Han staer for Alt og holder det i Orden,
Maskineri samt Handel og Fabrik.
14. Her at opregne alle Præstens Vare,
Det gaaer forvidt, de ere uden Tal;
Den Umag' kan jeg ogsaa herligt spare —
Det Hele er en blot udhulet Skal.
15. Tånt, Skromt, Pjot, Pjank, Løgn og Bedragerier,
Vaas, Brovleri, et Ubespil saa leed,
Kun Drømmebilleder og! Phantaster,
Indbildning, Hjas — kort: idel Daarlighed.
16. Bogt Dig, min Ven, for denne fæle Hule,
Hvor Joden blot bestaaer i Mass og Spol,
Hvor Udskudskrybet søger sig at skjule,
Og Altting svømmer i en Nøddingspol.
17. Nei Kirken, er den væmmeligste Grube,
Den Afgrundsbrønd, hvor Babylon ned sank,
Et skident Fængsel, Satans hule Strube,
Som aander ud den liderligste Stank.
18. Et raaddent Madsel, fuldt af Kryb og Orme,
Urene Vanders sorte Gumlebo,
En Røverkule — Bedehuus pro forma*),
Kort sagt: en slet tilfølet siden So.
19. Følg med mig bort fra denne Dglerede,
Jeg ælles ved det stygge Skilderi.

*) For et Syns Skyld, paa Skromt.

Jeg veed en Have fuld af Blomsterbede,
 Rom, lad os vederqvæge os deri.

20. Her vover Kardus, Myrrha, Copherdruer,
 Kaneel og Birak — Alt med yndig Lugt.
 En Brønd med Vand, det levende jeg skuer,
 Samt Livsens Træ med allerbedste Frugt. —

Nalborg 1864. Trykt hos Oluf Olussen."

Denne Sang, som jeg en kort Tid havde liggende i Manus-
 skript, fremviste jeg leilighedsviis for Enkeltte, men jeg erindrer
 ikke uden Een, som opmuntrede mig til at lade den trykke. Dog
 sandt jeg mig foranlediget dertil, og i Begyndelsen af Mai s.
 A. erholdt jeg I Tusinde Exemplarer, som jeg deels solgte,
 deels bortskænkte.

Om trent 2 Aar gik hen, i hvilke jeg hørte Adskillige tale
 baade for og imod denne Sang. At jeg for Samme er an-
 klaget for flere Præster, veed jeg ret godt, men saavidt mig be-
 kjendt tog Ingen nogen Notice deraf førend Vinteren 1865—
 66, da, efter hvad der er mig berettet, min Troesbroder i
 Gunderup ved Varde, Niels Hansen, hvem jeg havde
 sendt et Antal Exemplarer til Udbredelse, umiddelbart efter Tje-
 nesten i Olgod Kirke uddeelte af dem til Kirkesolkene. Dette
 fortrod Præsten paa, og anklagede mig derfor i et Brev til Bis-
 kop D a u g a a r d i Ribe, i hvilket Brev han naturligviis og-
 saa indlagde et Exemplar af bemeldte Sang. Biskoppen hen-
 vender sig derpaa med Sangen og en Skrivelse til Justitsmi-
 nisteriet, og fordrer Sag anlagt imod mig for Overtrædelse af
 Loven om Pressens Brug af 3die Januar 1851 § 8, som
 lyder saaledes: „Udgives noget Skrift, hvori der drives Spot
 med noget her i Riget bestaaende Religionsfællesskabs Troeslær-
 domme og Gudsdyrkelse, straffes den Skyldige med Fængsel fra
 1 til 6 Maaneder.“

Justitsministeriet skrev derpaa til Stiftamtet her i Nal-
 borg, og dette henvendte sig igjen til den herværende Politime-
 ster, Justitsraad J o h n s e n, som derpaa i al Venlighed bad
 mig om at møde den 27de Februar 1866 paa Nalborg
 Thinghuus til et Undersøgelsesforhør. Dette sandt Sted den
 nævnte Dag, og Alt, denne Sag vedkommende, saasom: min
 Hverkomst, min Opsørsel, min nærværende Livsstilling osv., blev
 nedskreven. De lovbefalede Oplysninger, dette betræffende, saa-
 som „Døbeattest“, de saakaldte Straffeattester, w. v., bleve

indhentede fra de forskjellige Authoriteter. Hr. Procurator N. Sjøegh fra Aalborg blev bestillet som Aktor i denne Sag, og Hr. Procurator Bengen, ligeledes af Aalborg, som min Defensor; men i hans Fraværelse bestilledes dertil med Justitsministeriets Tilladelse hans Fuldmægtig, Hr. Hasselbalch. Da alt Dette var ordnet, blev jeg lovlig stævnet til at møde paa Aalborg Tinghuus den 30te April. Dagen kom, og Retten blev sat. De fornævnte Attester fremlagdes tilligemed Aktors Indlæg, der var saalydende: „Aktions-Indlæg i Sagen: Undertegnede som Aktor kontra Søren Hansen af Waarst. Herved har den Ære at fremlægge: . . . . . (Attesterne) . . . Tiltalte, der foregiver at være Forstander for Baptismenigheden i Aalborg og Omegn og, som han siger, har villet bevæge sig paa det religiøse Gebeet overeensstemmende med Johannes's Aabenbarings 18de Capitel, for at oplyse sine Medborgere om de i Folketirken stedfindende Vildfarelser — har under det til Oplysning i Sagen optagne Undersøgelsesforhør erkjendt at være Forfatter af den incriminerede Vise eller Sang, betitlet: „Stats-, Folke- eller Verdenskirken, Billedet i en Sang af Søren Hansen“, og at have uddeelt denne, samt at han ved samme har havt til Hensigt at skildre navnlig Folketirken.

For Indholdet af denne Sang skal jeg, som ovenmeldt, drage Tiltalte til Ansvar efter Presseloven af 3die Januar 1851 § 8, og idet jeg til Opfyldelsen af dette mit Hverv skal tillade mig at henvise til Sagen i dens Totalitet, som et profant Skrift, der i høieste Grad er forargende og frænkende for Medlemmerne af Folketirken, maa jeg særlig fremhæve som strafbare Utringer i samme: At Tiltalte i 3die Vers, sammenholdt med 2det Vers, siger, at Tjenesten, som Verden holder i Kirken, er det Værste han ser for Dine seer; at han i 4de Vers betegner Folketirken som en Hule, hvori Sædet for alt Satans Værk findes, at han i 5te Vers skildrer den som et Udsalgsted for allehaande Varer, at han i 6te Vers kalder den en Skjoge, der har Mord og Meened tilfals, at Bespottelser ere dens Hoveds Krone, og at Hylleri er hængt om dens Hals, at han i det 8de Vers nævner den som det største Horehuus, at han i 9de Vers atter kalder den en Skjoge og tillige betegner den som en Bolerste, at han i 11te Vers benævner den som en gudsbespottelig Qvinde, der staaer med Foreriets Bæger i sin Haand, at han i 15de Vers, hvori han (conf. 14de Vers)

utvivlsomt sigter til Præsternes Handlinger som geistlige Embedsbedsmænd, ytrer, at det er Tant, Strømt, Pjat, Pjant, Løgn, Bedragerier, Waas, Brovleri, et Ubespil etc., at han i 16de Vers betegner Folketirken som en søl Hule, hvori Udskudskrybet søger at skjule sig m. v.; at han i 17de Vers kalder den den væmmeligste Grube, en Afgrundsbrønd, et skident Fængsel, og Satans hule Strube, som udaander den liderligste Stank, at han i 18de Vers siger, at den er et raadtent Madsel, fuldt af Kryb og Orme, at den er urene Wanders sorte Humlebo, en Røverkule, et Bedehaus pro forma og en slet tilfølet skiden So, samt at han i 19de Vers kalder den en Dglerede.

For disse grove Udtalelser, hvorved Tiltalte paa det Afstyeligste har spottet og forhaanet Folketirkens Troeslærdomme og Gudsdyrkelse og udslyngt Haan og Foragt mod Præsteembedet i Folketirken, vil han, der er langt over kriminel Cavalder og ikke sees tidligere at have været kriminaliter tiltalt eller straffet, ikke kunne undgaae at ansees med Straf efter den foran nævnte Lovbestemmelse, og vil Straffens strengeste Grad, 6 Maaneders Fængsel, formeentlig være at anvende. Tiltalte vil derhos have at udrede alle af denne Aktion og Dommens Fuldbgyrdelse lovligt flydende Omkostninger, hvoriblandt Salair til mig for Aktoritet, hvorhos endelig den ommeldte Sang eller Bise, „Stats-, Folke- eller Verdenskirken“ vil være at konfiskere.

Ihi paastaaes

At Tiltalte, Soren Hansen af Waarst bør hendsømmes til Fængsel i 6 Maaneder og tilpligtes at udrede alle af denne Aktion og Dommens Fuldbgyrdelse lovlig flydende Omkostninger, derunder Salair til mig for Aktoritet, samt at den omhandlede, af ham forfattede Bise, „Stats-, Folke- eller Verdenskirken“ bør konfiskeres.

Hermed indledes Sagen til Rettens Dom.

Aalborg, den 14de April 1866.

Erhødigst

N. Hoegh.“

Min Defensors Indlæg lød paa, at han vel ikke kunde forlange mig friskendt, men sandt dog, at Aktor havde dømt for haardt, da jeg ikke egentlig havde angrebet nogen af Folketirkens Troeslærdomme, at Sangen vel omtrent vilde blive uskadelig, da Udtalelserne i den vare saa grove og storstilede, at Enhver vist vilde vende sig fra den med Afsty. Paa Grund

heraf meente han, at 1 Maanedes Fængsel vilde være en tilstrækkelig Revselse.

Da Sagen nu saavel fra min Defensors som fra min Aktors Side blev indledt til Rettens Dom, begjerede jeg 8 Dages Udsættelse, da jeg ønskede at give et skriftligt Indlæg. Dette blev mig tilstådt. For nu at imodegaae min Aktors Angreb og for at forsvare den af mig forfattede omhandlede Sang, samt for at give endnu yderligere Oplysninger skrev jeg følgende Indlæg:

„Til Aalborg Kjøbstads Extraret i Sagen: Profurator Høegh som Aktor kontra Søren Hansen af Waarst.

Da Hr. Profurator Høegh som beskiftet Aktor i den mod mig af Justitsministeriet anlagte Sag for Udgivelsen af Sangen, betitlet: „Stats-, Folke- eller Verdenskirken“, i sit Indlæg har skildret bemelte Sang som „et profant Skrift, der i høieste Grad er forargende og frænkende“, og han altsaa ikke alene angriber Sangen i sin Heelhed, men endog Vers for Vers og ofte Ord til andet kalder den „grove Udtalelser, hvor- med jeg paa det Afskyeligste har spottet og forhaanet Folkekirken Troelskerdomme og Gudsdyrkelse“ osv. — saa seer jeg heraf, at min Hr. Aktor og jeg har en fra hinanden vidt forskjellig Opfattelse af denne Sag, og at vi, som Folge heraf bevæge os paa to fra hinanden ligesaavidt forskjellige Veie.

Da imidlertid Leilighed forundes mig til Forsvar, og jeg naturligtviis maa være mine egne Ords bedste Tolk, og da den Herre, hvis Tjener jeg har den Ære at være, i sit Ord, 1. Petr. 3, 15, byder mig altid at være rede til at forsvare mig med Sagtmodighed og Uresfrygt for Enhver, som begjærer Regnskab af mig om det Haab, som er i mig — saa skylder jeg den ærede Ret at oplyse Sagen saa godt jeg formaaer.

Og bemærker jeg da:

1) at jeg i det tredie Vers af den omhandlede Sang, hvori min Aktor begynder sit Angreb, ved „Verden“ ikke forstaaer Guds Menighed, men som Apostlen Johannes i sit Iste Brev 5, 19, den Verden, „som ligger i det Onde“. At den Ugudelige anstiller sig som gudsfrygtig, og altsaa hyller, „det er det Værste, jeg for Dine seer.“

2) Min Aktor anker over, at jeg i 4de Vers kalder Folkekirken en Hule, hvori Sædet for alt Satans Værk findes. Jeg svarer: Saalænge Folkekirken optager og beholder alle

Ugudelige i sit Skjød, saa kan jeg ikke see, at Satans Bort har sit Sæde andetsteds. Herren siger, Aab. 2, 9, om Rogle, som sigte sig at være Guds Folk og ere det ikke, at de ere Satans Synagoge; og i 13de Vers siger han, at Satan boer og har sin Throne, der hvor Guds Born boe. Mine Udtryk her ere derfor aldeles bibelske.

3) Videre klager min Aktor over, at jeg i 5te Vers skildrer Folketirken som et Udsalgsted for allehaande Varer. Det er en bekjendt Sag, at Præsterne foregive, at kun i Folketirken erholdes den rette Daab, Nadvere, Syndsforladelse osv., og at disse Varer koste Penge er en ligesaa bekjendt Sag. I Aab. 18, 12. 13. ere allehaande Varer omtalte, -og blandt disse nævnes ogsaa Mennekesjæle. Mine Udtalelser i dette Vers ere derfor ogsaa aldeles bibelske.

4) Min Aktor har imod, at jeg i 6te Vers kalder Folketirken en Skjoge, og at jeg siger, at Mord og Meeneed ere tilfals hos hende osv. At disse Benævnelser maa tages i billedlig og ikke i bogstavelig Betydning, behøver vel neppe at bemærkes. Men naar Præsten f. Ex. ved en Daabsbehandling siger til Fadderne: I gode Christne! og ved Altergangen til Gæsterne: Kjære Christi Benner! selv om det er bitterligt, at de ere Ugudelige og Christi Korsens Hjender — saa drives der et Sjælemord, som i den hellige Guds. Dine er mere vederstyggeligt end Legemsdrab. Og naar saa Præsten ved Confirmationen afsnøder Ungdommen et Løfte, som hverken han eller noget Menneke har holdt eller kan holde, og altsaa paa denne Maade kommer dem til at lyve og sværge falskeligen — saa er det klart, at Mord og Meeneed er her tilfals.

5) Min Aktor bebrejder mig, at jeg i 8de Vers kalder Kirken det største Horehuus. I Aab. 17. og 18. Cap. omtales den store Skjoge, med hvem Jordens Konger have bolet og drevet Belsyst. Denne Skjoge er ifølge Aab. 17, 15, Folk og Skarer og Slægter og Tungemaal. Da nu Folketirken bestaaer af de fleste Folk, Skarer etc., saa fremgaaer det heraf klart og tydeligt, at Folketirken maa være denne Skjoge. Selv om man tager Linien: „Kirken er det største Horehuus“ i en mere ligesrem Betydning, lader den sig endda meget godt forsvare. Saalænge Kirken, som ovenfor sagt, bujer al Ugudelighed i sig og ligesom udspænder sit Telt og indeslutter ikke alene hver enkelt offentlig Skjoge, men endog alle Landets Hore-

huse, og betragter og behandler Indvaanerne i dem som Folkekirke's Medlemmer, saa indseer jeg ikke, at der er noget Usandt eller Forseet i at kalde det største Horehuus det største Horehuus.

6) Endvidere lægger min Aftor mig til Last, at jeg i 11te Vers benævner Kirken som en gudsbespottelig Dvinde, der staaer med Horeriets Bøger i sin Haand. Denne Dvinde eller Skjoge er, som foran bemærket, Folk, Skarer, Slægter og Tungemaal. I Aab. 17, 3. betegnes hun ridende paa et Dyr, fuldt af Bespottelsens Naane, og i 4de Vers med et Guldbæger i sin Haand, fuldt af Bederslyggelighed og hendes Horeriets Ureenhed. I 2det Vers staaer, at de som boe paa Jorden ere blevne drukne af hendes Horeriets giftige Viin. Disse Skriftsteder kan selv en lutherisk Præst ikke udlægge, uden han maa ramme det største Corpus hertilands, nemlig Folketirken.

7) Efter min Aftors Mening skal jeg ligeledes groveligen have forseet mig med, at jeg i 15de Vers kalder Præsternes saakaldte geistlige Embedshandlinger Tant, Skromt, Pjat, Pjank, Løgn og Bedragerier, Vaas, Brøbleri, et Abespil etc. Hertil bemærker jeg: Naar f. Ex. Præsten spørger et sovende Pattedbarn: Forsager Du Djævelen? osv. Troer Du paa Gud Fader? osv. Vil Du paa denne Tro være døbt? Er dette saa ikke noget Tant? Spørges her saa ikke paa Skromt? Er det ikke noget Pjat og Pjank osv.? Stifter her ikke noget Løgn og Bedrageri i disse Spørgsmaal og de paafølgende Svar? Intet, Intet er klarere.

Naar man seer Præsten isøre sig en hvid Særf med et gult Kors paa Ryggen ovenpaa sit sædvanlige Ornat, naar han snart vender Ryg, snart Front til og lader sig høre halv syngende, halv læsende — kan man saa ikke kalde en saadan Optræden et Abespil? Er man saa ei fristet til at spørge: Vil Præsten paa Mafferade? eller agerer han Bajaz? Har enten Jesus eller Apostlene viist eller lært os noget Eignende? — Aldrig, aldrig!

8) Sluttelig tiltaler min Aftor mig, fordi jeg i 16de Vers af bemeldte Sang betegner Folketirken som en Hule, hvori Udskudskrybet søger at skjule sig, og at jeg i 17. 18. og 19de Vers afsmaler den som den væmmeligste Grube, en Afgrundsbrønd, et skident Fængsel, Satans hule Strube, som udaander den liderligste Stank, et raaddent Madsel, fuldt af Kryb og Orme, urene Manders sorte Humlebo, en Røverkule, et Bedes

huus pro forma og en ~~Ret~~ Tilføjet siden Co, samt en Dg-
lerede.

Disse billedlige og med hinanden nærbeslægtede Talemaa-
der kunne medrette alle betragtes under Eet. De smale Folke-
kirken som et Hjem for alt det Urene. Og jeg spørger: Er
det ikke en Kjendsgjerning, at alt Udskud af Menneskeheden har
sit Skjul og Tilflugtssted i Folketirken? Druktenbolte, Banded-
halse, Skjoger, Sabbathstjændere, de som fylde Fængsler og
Straffeanstalter — Alle, Alle høre de hjemme i Folketirken,
Selv de, som formedelst deres Ugudelighed blive udstødte af
andre Samfund, finde Læ og Skygge i Folketirken. I Mod-
sætning til Herrens Ord, som byder, at en Guds Menighed
Intet maa have at staae med Ugudelige. See 1. Cor. 5.,
2. Cor. 6, 11—14; Eph. 5, 11, 2. Thess. 3, 6 o. fl. St.,
og tværtimod den augsburgske Confessions 7. og 8. Art., som
siger, at en Guds-Menighed ikke bestaaer af andre end Hel-
lige, og lige stik imod Præstens Sed, som forpligter ham til
at haandbæve Kirkerugt.

Den ærede Ret maa ikke troe, at det er af Uvillie eller i
nogen ond Hensigt jeg saaldes trakterer Præsten eller Folketirken.
Mine 16 Aars Virksomhed som en Guds Ords Forkynder be-
vidner det Modsatte. Jeg har her tillands henvend 2 Tusinde
Troesfæller foruden en Mængde af andre Confessioner, med
hvilke jeg staaer i en meget kjærlig Forbindelse. Jeg har præ-
diket Livets og Saliggjorelsens Evangelium for Tusinder, og
Mange have derved fundet Veien til Frelse, og Lægedom og
Renselse i Jesu Blod og Saar. Jeg har stiftet Bekjendtskab
overalt i Danmark, saavel paa Derne som paa Fastlandet og
staaer i et meget venstabeligt Forhold til mange ogsaa af Folke-
kirkens Medlemmer. Jeg kan, uden at være ubesteden, sige,
at jeg overalt nyder almindelig Agtelse og Tillid. Men jeg
kan ikke Andet end tale og skrive imod alt det Onde, jeg hø-
rer og seer. Og jeg tør vidne det for Gud i Himlen, at
jeg af Kjærlighed til mine Medmenneskers Sjæle har hævet og
hæver min Røst mod al den Synd og Bilsfarelse, jeg seer
for mine Dine, for dog ved Guds Naade i nogen Naade at
raade Bod derpaa.

Forøvrigt bevare Gud mig fra at optræde som en Freds-
forstyrrer eller en Fader af nogen offentlig Orden. Kun hvad
der beviisligt er Uorden, det vil og skal jeg med Mandens

Esværd anaribe. Forøvrigt vil det ikke falde min høitaaetede Dyrighed vanskeligt at lære at kjende mig som en af Landets meest fredelige Borgere.

Med al Respekt for Presseloven af 3de Januar 1851, efter hvis § 8 jeg er tiltalt og paastaet dømt, maa jeg dog bemærke, at jeg ei troer heri at have overtraadt denne. Hvad jeg har angreben er ikke Troeslærdommene og Gudsdyrkelsen. Troen er, ifølge Ebr. 11, 1, en fast Overbeviisning om de Ting, som ikke sees, og Lærdommen herom bestaaer ikke i Cereemonier, men bæres i Hjertet, hvorfor og Paulus kalder Evangeliet eller Lærdommen om Jesus en Hemmelighed, Eph. 5, 32. Og hvad Gudsdyrkelsen, den egentlige og ægte, angaaer, da bestaaer den heller ikke i Former og Skikke, men, efter Joh. 4, 23. 24, i en Tilbedelse i Aand og Sandhed. Denne har jeg heller ikke angreben. Kun forargelige og forværvelige Menneskebud, som vende sig fra Sandheden, Tit. 1, 14, og som efter Herrens egne Ord, Marc. 7, 7, er en forgjæves Gudsdyrkelse, har jeg stedse under min Virksomhed i Herrens Tjeneste og navnlig i den her omhandlede Sang, betitlet: „Stats-, Folke- eller Verdenskirken“ paapeget og straffet.

Sluttelig maa jeg bemærke, at den ovenfor citerede § 8 af Presseloven ikke maa tolkes saaledes, at den kommer i Disharmoni med § 81 af Grundloven af 5te Juni 1849, som tillader mig at dyrke Gud paa den Maade, der stemmer overens med min Overbeviisning.

I Betragtning af alt Dette haaber jeg at blive friskjendt for al videre Tiltale og Straf i denne Sag, samt at frigives for Udredelsen af Sagens Omkostninger, ligesom jeg ogsaa herved modsætter mig den under Sagen omhandlede Sangs Confiskation.

Waarsst, den 4de Mai 1866.

Erhødigst

Søren Hansen."

Dette Indlæg fremlagde jeg i Retten den 7de Mai s. A. Men da min Aktor havde seet lidt paa det første og sidste Blad, sagde han tørt: „Det er blot af religiøst Indhold.“ Han tog altsaa ingen Notice af dette mit Forsvarskrift, men yttrede, at han holdt sig til sit første Indlæg. Da nu min Defensor heller intet Mere havde at fremsføre til mit Forsvar,

og jeg ogsaa tilkjendegav, at jeg ligeledes heller ikke agtede at tale eller skrive mere i denne Sag, saa erklærede Dommeren, at Sagen blev optagen til Doms.

Den 6te Juni derefter blev denne Dom mig forkyndt. Den var dateret den 14de Mai og lød paa 2 Maaneders Fængsel, at betale 5 Rd. til Aktor, 4 Rd. til Defensor, samt Sagens Confiskation. Jeg appellerede til Overretten. En Aktor og en Defensor blev ogsaa her beskiltet. Aktors Angreb paa mig var omtrent som den Forstes. Min Defensors Forsvar lød paa, at da mine Skildringer vare poetiske, kunde de ikke andet end blive skarpe. Han meente ogsaa, at 1 Maanedes Fængsel var Straf nok.

Den 3die September forkyndtes mig Overrettens Dom af 20de August. Den stadfæstede Underretsdommen, men forhoiede Straffetiden med 1 Maaned, samt at betale i Salair til Aktor og Defensor 5 Rd. til hver. Jeg appellerede igjen, og kort efter blev mig ved Stævningsmændene tilkjendegivet, at min Sag var indanket for Høiesteret, og ogsaa der to Advokater beskiltede som mine Sagsførere. Aktor, Hr. Advokat Revinsén, fordrede Overrettens Dom stadfæstet, og Defensor, Hr. Justitsraad Bunghen, indstillede mig til Rettens mildeste Dom.

Den 19de November ved Solens Opgang forkyndtes mig Høiesteretsdommen af 7de s. M. Den lød, ligesom Overrettens, paa 3 Maaneders Fængsel, men paalagde mig endvidere at betale 10 Rd. til hver af de 2 ovennævnte Høiesteretsadvokater, altsaa nu ialt 39 Rd., foruden Omkostningerne ved Fuldbyrdselsen af Dommen, ialt 60 a 70 Rdlr.

Mangen En kunde her og ikke uden Forie, spørge, hvorfor jeg ei modtog den første Dom, men vedblev at appellere. Mit Svar er dette: Jeg appellerede, ikke fordi jeg haabede nogen Eftergivelse i Straffen, endnu mindre gjorde jeg Regning paa at blive friskendt; men mine Grunde vare følgende: 1) Ønskede jeg, at mit skriftlige Indlæg skulde sees og læses i alle Retter, da jeg, især i de to sidste, vist aldrig kommer til at aflægge noget mundtligt Vidnesbyrd for dem. 2) Jeg vilde udhale Tiden saa lang som mulig; thi hvorfor skulde jeg vel haste med at komme i en saadan Rets Hænder? 3) tænkte jeg, at den endelige Dom ikke vilde falde før i Sommeren (1867), som jeg meente var mere behagelig end Vin-

teren, at tilbringe i et Fængsel. Men min 4de og vigtigste Grund til min gjentagne Appellation var, at jeg nødigt vilde afbrydes i min Virksomhed i at forkynde Guds Naades Evangelium for mine Medmennesker. Men herved er jeg kommen til at erfare Sandheden af Herrens Ord, Es. 55, 8: „Mine Tanker ere ikke Eders Tanker, og Eders Veie ere ikke mine Veie“, og af den vise Salomons Ord, Ordsp. 16, 9: „Menneskets Hjerte optænker sin Veie, men Herren stadfæster hans Gang.“ Det er siensynligt, at Herren vilde det anderledes end jeg.

Enkelte af mine Troesfæller have raadet mig til at indgaae med et Bønskrift til Kongen om Benaadelse; men dette kunde jeg ei antage for at være Herrens Villie. Jeg troer, derimod at min naadige Huusbonde i Himlen vil forunde mig, hans svage Tjener, ei Hjerdingaars Hvile, og det endda i den travle Høstid. Denne Velgjerning vil jeg med Glæde og Taknemmelighed modtage.

Den 21 November begyndte jeg denne Hviletid. — Hvorledes jeg besinder mig under min Arrest vil et Par Brudstykker af følgende tvende Breve nærmere tilkjendgive.

„p. t. Aalborg, den 22 Novbr. 1866.

Min kjære Broder i Herren!

Naar der foregaaer noget Nytt eller Mærkværdigt med min Person eller i min Omgivelse, saa pleier der sædvanlig at paa komme mig en Trang til at meddele dette til mine Troesfæller, min Slægt og andre Venner. Saaledes ogsaa her. Den som idag tilskriver dig, er nu ikke den sædvanlige frie og for det Meste omflakkende Søren Hansen; men det er den fangne og indelukkede Mand. Du har vel sagtens i de offentlige Blade seet, at jeg for Udgivelsen af Sangen, betitlet: „Stats-, Folke- eller Verdenskirken“ er ved Høiesteret idømt 3 Maaneders Fængsel. Denne Dom blev sidste Mandag ved Solopgang mig forkyndt. Jeg benyttede da denne og den paafølgende Dag til at bestille mit Huus. Igaarmorges læste jeg i min Familienfreds Davids 131 Psalme. (Den lyder, som bekjendt, saaledes: „Herre! mit Hjerte er ikke opbloiet, og mine Dine ere ikke høie, og jeg vandrer ikke i store Ting eller i dem, som ere mig forunderlige. Haver jeg ikke sat og stillet min Sjæl som den, der er afvant hos sin Moder; ja, som den der er afvant, er min Sjæl i mig. Israael haabe paa Herren, fra nu og indtil

evig Tid.") Derpaa udøste jeg mit Hjerte for Herren i en Bøn, hvori jeg befaledede mig, min Hustru og mine 5 endnu smaa Børn i Herrens Haand. Derpaa tog jeg til Aalborg, meldte min Ankomst, og Kl. 2¹/₄ blev jeg indelukkede i det høvørende Arresthuus i Cellen Nr. 6. Her er mig anvist den Bolig, hvori jeg, efter Bestemmelse, skal forblive indtil den 21 Februar næste Aar. Det er saa naturligt, at du i Tankerne spørger mig hvorledes har Du det, min Broder, i denne din uvante Stilling? Jeg svarer med Paulus, Gal. 2, 20: "Hvad jeg nu lever i Kjødet, det lever jeg i Guds Søns Tro, som elskede mig, og gav sig selv hen for mig." Eller, som jeg for et Par Aar siden skrev i en Sang: "Jeg lever vel — Gud fri mig fra at klage." — Da jeg var indkommen i mit Kofale, og Slutteren havde tilluft for mig, kastede jeg mig ned for min Herre; men en Tunghed og en Hjerteflemme faldt paa mig; og da det naturlige Mørke indfandt sig, opkom ogsaa Mørkhed i mit Indre. Da tugtede Herren mig med at minde mig om mine Forgjængeres langt større Trængsler. Jeg tænkte paa Martyrerne i Christendommens første Dage, der ofte laae i Bolt og Jern, og undertiden med en hudflettet Ryg. Jeg tænkte paa Bunian, der maatte tilbringe 12 Aar i Fængsel. Paa Christian den Fjerdes Datter, Eleonora Kirsiine Wilfeldt, der sad haardt fængslet i 23 lange Aar osv.; og ved at blive paamindet om alt Dette, stammede jeg mig, og Mørket i min Sjæl forsvandt. Nu siger jeg, som en vis Mand her paa Egnen engang sagde: "Fængslets Døre lukkes aldrig saa tæt, Guds Aand kan jo trænge derind." Ja, jeg ikke alene siger det, men jeg føler ogsaa Sandheden deraf. Tilmed er min Dyrighed gunstigt stemt imod mig og tilstaaer mig al mulig Bekvemmelighed, saa min Bolig snarere ligner en fornem Herres Kontor end et Fængsel. Et har jeg især at baretage, nemligstedse at bede Herren om et taalmodigt og ham hengivet Sind; thi straffes jeg med Utaalmodighed, saa er det ligemeget hvad Stilling jeg sættes i. For min Fængseling opkom stundom den Tanke i mig, at min Virksomhed ei vel kunne undværes paa Herrens Mark. Men nu tænker jeg: hvorfor ikke? Er jeg da saa dygtig at Tabet af mig ei skulde kunde erstattes? Kan Herren ikke opvække Arbeidere i mit Sted i dette Fjerdingaar. og Hvo veed, om han ikke i denne min Hviletid kan udruste mig med nye Kræfter, saa det Tabte kan indhentes. Jeg har altid, selv

i min vantro Tilstand, elsket Eensomhed; og ofte har jeg, siden jeg blev troende, ønsket noget mere at kunne staa mig til Rø ved Bogen og Pennen; men deels har jeg ei kunnet, deels har jeg ei turdet, da jeg ei vidste, om Herren vilde tillade mig dette. Nu har jeg seet, at jeg maa. Maatte jeg nu ret benytte disse mine Frihedsdage (thi saaledes vil jeg kalde dem), saa jeg maatte samle Styrke for min Sjæl. Da skal denne Prøvetid, som dog er stækket og let, bringe gode Frugter til Herrens Ære, til Gavn og Glæde baade for mig selv og Andre. Det give Gud for Jesu Skyld. Amen.

Din dig forbundne Broder i Christo."

Brudstykke af det andet Brev.

„Aalborg, den 3die Decbr. 1866.

Min kjære Broder i Herren!

Skjøndt min Herre i denne Tid har skjænket mig Hvile, og indtil videre fritaget mig for mine, ofte byrdefulde Forretninger; saa maa og kan jeg derfor ikke spille Tiden eller være ledig; men jeg maa ihukomme Pauli Ord: „Hold ved i Tide og i Utide.“ . . . Jeg sagde nys, at min Herre i denne Tid havde skjænket mig Hvile. Ja, min Broder, det har han, og det en salig Hvile, skjøndt Mange betragte det fra en anden Side. Jeg er nemlig, som Du maaskee nok veed, ved Høiesteret (det vil da sige den jødiske Høiesteret) dømt i 3 Maaneders Fængsel for min Sang om Kirken. Paa denne Straffetid (?) har jeg begyndt, og en halv Snees Dage ere heromkringne, og det i en Hast; thi Du maa vide, jeg er i Beskjæftigelse fra Morgengry til sildig Nattetid. O dyrebare Naadestid! maatte blot ikke et eneste Minut blive spildt. Her i min stille Eensomhed kan jeg uforskyrret bede, læse og skrive, og naar jeg vaagner om Natten, siger jeg til Herren, som David, da han var i Judæ Ord: „Naar jeg kommer Dig ihu paa mit Leie, da vil jeg estertænke om Dig i Nattevagterne.“ Ps. 63, 1. 7.

Mine Vinduer vender mod Ost, og mit Kammer kalder jeg Fred.

. . . Din oprigtige Broder i Naaden."

Altsaa maa jeg sidde i Fængsel, fordi jeg, som der siges, har været for haard i min Skildring af Folketirken, eller, som

den ogsaa kalder sig, den hellige (?) almindelige Kirke. Det er forresten mærkeligt, at min Altor ikke ogsaa, som „særlige strafbare Uttringer“, anfører, at jeg i 7de Vers af min Sang siger om Kirken: „Hun har et Brøl som mange ulme Tyre“, og: „Hun druffen er af Jesu Vidners Blod“. Enten har han vist ikke forstaaet Meningen af disse Ord, eller ogsaa har han seet, at de vare saa flaaende en Sandhed, at han, ved at tiltale mig for dem, kun vilde give mig nye Vaaben i Hænderne. Thi Hvo har ikke hørt, at Kirkens Medlemmer i Bærtøuse og Brændeviinskneiverne har brølet som ulme Tyre? Og at Kirken er druffen af Jesu Vidners Blod fremviser Historien saa talrige Exempler paa, at Ingen endnu har fundet paa at nægte det. Hvo veed ikke, at den igjennem alle Tidsaldre har myrdet Guds Hellige og indtil denne Dag tilføiet dem af den Fortræd, den har kunnet? At den saakaldte hellige og almindelige Kirke altsaa har besudlet sine Hænder med Guds Børns Blod og, som en blodtørstig Tiger, mættet sig dermed, det er en Skamplet paa den, som den i al Ewigbed ikke skal faae afvasket. Og fordi jeg — endda kun allegorisk — har asmalet denne Kirkes Bedershyggelighed — derfor maa jeg bøde.

At blive kastet i Fængsel for en saadan Sags Skyld er i denne Tid ellers noget Fremmed, og hverken jeg eller muligt Noget andet, at denne min Sangs Urigivelse kunde have en 3 Maaneders Fængsel til Følge, især da Frederik den Syvende strax efter sin Thronbestigelse løsgav Alle, som sad fangne for Religionens Skyld, samt estergav alle i denne Anledning idømte Mulfter og stænkede desuden Religionsfrihed (?). Imidlertid blev der dog under hans Regjeringstid, nemlig den 3die Januar 1851, udgivet en Lov om Pressens Brug, og efter denne Lovs § 8 er jeg, som foran bemærket, idømt dette Hjerdingaars Arrest. At der under Frederik den Syvende intet Hensyn blev taget til bemeldte Lov er klart. Alt, denne Lov betræffende, hvor grovt det endog var, gif upaatalt hen. Selv Søren Kierkegaards „Diebliske“ gif ustraffede, skjøndt de i Eljældesord og Grovheder baade mod Kirken og Præsterne overgaae Alt, saavidt Historien naaer. De ere endog haardere end „Luthers Hærbrev om Pabens falske Præster“, saavelsom hans øvrige Angreb paa den katolske Kirke. Men med nye Konger komme ofte nye Skikke. Frederik den Syvende var Folkets Ven. Han elskede den lave Klasse, og

den elskede ham igjen. De Store kunde derfor ei gjøre, hvad de vilde. Christian den Niende derimod er en Ven af Præsterne og den høie Stand. Dette gav Præsten i Dlgod Mod til at anklage mig for Ribe Bisv og denne igjen for den verdslige Dyrighed, som siden Christendommens Begyndelse altid har været det Dyr, Geistligheden har redet paa. Om jeg, der er over 47 Aar gammel og ikke saa lidt svagelig, skal forsmægte i Fængsel, dette er ikke Præstens Sag. Om Christi Evangelium under min Fængsling skal lide Forhindring, bekymrer han sig heller intet om. Om mit aandelige Liv af Mangel paa Sjælepleie skal hensyane, vedkommer heller ikke Præsten*). Jeg takker Gud for min Ypperstepræst Jesus; om ham siger jeg, som jeg før har sagt: „Han er mit Huses daglig Gæst“ saa jeg med Sandhed kan udsege de ellers saa misbrugte Ord: Jeg lever vel.

Min Sag bliver bedømt fra forskjellige Sider. Nogle af mine Troeskæller ere ei langt fra at stille mig i Række med Martyrerne fordem. Tvende har jeg hørt at gaae i lige modsat Retning, idet den ene (maaflce noget uoverveiet) sagde mig reent ud, at han gjerne undte mig nogen Straf; medens den Anden i al Milthed og Kjærlighed bad mig, om jeg ikke paa en Maade, som s. Ex. ved atter at udgive en Sang, kunde gjøre det godt, der var gjort forkeert. Jeg lovede at overveie hans velmeente Raad (thi at det var velmeent, derom er jeg overbevist). Et tredie Slags — og det er de Fleste — lader det staae hen som uafgjort og opkaster sig ikke som Dommer i denne Sag; men, saavidt jeg kan skjønne, skjænke de mig Medlidenhed. Jeg lader Enhver beholde sin Anskuelse herom, da jeg troer, de nok kunne have den uden Sjæleskade, og jeg kan sige, at det end ikke i mindste Maade svækker min Agtelse og Kjærlighed til mine Troessødsfænde, fra hvad Side de end betragte Sagen. At Meningerne ere saa forskjellige, undrer mig slet ikke, da man i de sidste 18 Aar ikke har kjendt Mage til Proces. Desuden ere Forholdene nu forandrede næsten i Alt. Man hører slundom sige, at Verden er altid eens. Dette

---

*) Det er sandt, forleden Dag blev jeg tilbudt en Præstes Besøgning; men jeg frabad mig det naturligt; thi naar har Duen spist Uadsel?

tør jeg ikke ubetinget sige ja til. Det Høieste jeg tør indrømme er, at der maa siges om Verden, som der siges om Ræven: „Den forandrer ikke sit Sind, men sit Skind.“ Naar jeg, saagodt jeg formaaer det, i Tankerne stiller mig paa den oprindelige Christendoms Standpunkt og sammenligner det med Nutiden, saa staaer jeg der som Munken, der — efter hvad der fortælles i en katholicke Legende — lagde sig i en Løvhytte i sin Have, men faldt i Senrykkelse, og da han, efter 500 Aars (?) Forløb, vaagnede op igjen, var han aldeles fremmed i sin egen Have og i sit eget Kloster; thi Alt var totalt forandret. Eller: det er gaaet mig som Ronen, der, da hun opvaagnede af en Besvimelse, udbød: „Alt! hvor er jeg?“

For ret at tydeliggjøre denne Forandring paa Fortid og Nutid skal jeg her jevnledes fremstille tvende Procedurer.

Anmærkning.

For at Tankegangen i disse tvende Procedurer desbedre kan holdes, bedes de læste efter de ved samme anbragte Tal, saaledes, at efter Stykket Nr. 1 læses Stykket Nr. 2, saa Nr. 3 o. s. fremd.

Mar 60.

Pauli Sag.

1. Ap. Gj. 21, 27. Men der de 7 Dage vare næsten tilende, saae Jøderne fra Assien ham i Templet og oprørte alt Folket og lagde Haand paa ham og skreg: I israelitiske Mænd, hjælp! dette er det Menneske, som allevegne lærer Alle imod Folket og Loven, og dette Sted; og tilmed har han ført Græker ind i Templet og gjort dette hellige Sted ureent.

Mar 1866.

Min Sag.

2. Dommeren (henvendende sig til en Mand af mine Troesfæller): Bed De ikke, om Søren Hansen snart kommer herud? Mand.: Jo, jeg antager det. — Dom.: Er De ikke saa god at bede ham om at komme op til mig? — Mand.: Jo. — Dom.: Tak. Det var godt. Da min Leilighed faldt, meldte jeg mig. Dom.: Jeg skulde tale med Dem angaaende den Sang om Kirken. Vil De møde paa Tvinghuset imorgen Kl. 11, saa behøver jeg ikke at lade Dem lovlig stævne? — Jeg: Jo. — Dom.: Godt.

Pauli Sag.

3. Og den ganske Stad kom i Bevægelse, og der blev et Tiløb af Folk; og de grebe Paulus og droge ham ud af Templet; og strax bleve Dørene lukkede.

5. Men der de søgte at afhjælpe ham, kom et Budskab til Dversten for Roden, at hele Jerusalem var i Forvirring.

Han tog strax Stridsfolk og Hovidsmænd til sig, og gif ind paa dem. Men der de saae Dversten og Stridsfolket, lod de af at slaae Paulus. Men der Dversten kom nær til, tog han ham, og befalede ham at bindes med to Lænker; og han udspurgte: hvem han var, og hvad han havde gjort?

7. Da raabte den Ene det, den Anden det iblandt Folket; men der han intet vist kunde forfare for Larmen, befalede han at føre ham til Fæstningen. Men der han kom paa Trapperne, skete det, at han maatte værres af Stridsfolket, for Trængsel af Mængden; thi der fulgte meget Folk efter, og raabte: bort med ham!

Min Sag.

4. (Første Forhør.) Dagen kom. Jeg mødte. Retten blev sat. Den bestod af Dommeren, en Skriver, to Advokater og to Retsvidner.

(Alt stille og alvorligt.)

6. Dommeren (i al Venlighed): Har De forfattet denne Sang? Jeg: Ja. Dom.: og udbredt den? Jeg: Ja. Dom.: Dersom der skulde blive Sag anlagt imod Dem for denne, hvor ønsker De det saa helst, enten her eller ved Deres eget Værnething? Jeg: Mig ligemeget. Dom.: Hvor gammel er De? Hvad er Deres Næringsvei? Er De gift? Hvormange Børn har De? Har De tidligere været straffet? osv.

(2det Forhør.)

8. Retten sat af samme Personer som før. Aktor fremlægger sit skriftlige Indlæg. Defensor sit. Begge indleder Sagen til Rettens Dom.

Jeg: Jeg ønsker at saae Sagen udsat i 8 Dage, da jeg agter at give et skriftligt Indlæg til mit Forsvar. Dom.: Det kan godt tilståes Dem, (nikkende): Godt, saa ere vi færdige.

Pauli Sag.

9. Og der Paulus skulde føres ind i Rættningen, siger han til Dversten: Er det mig tilladt at tale noget til Dig? Men han sagde: Korstaaer Du Græst? Mon Du ikke være den Ægyptier, som for nogen Tid siden gjorde Dværg og førte de fire Tusinde Enigmordere ud i Orken? Men Paulus sagde: Jeg er en Jødisk Mand, osv.; men jeg beder Dig, tilfied mig at tale til Folket. Men der han havde tilstedt ham det, stod Paulus frem paa Trapperne, og slog til Lyd med Haanden for Folket. Men der det var blevet meget stille, raabte han osv.

Min Sag.

10. (Efter 8 Dage.)
Retten sat som sædvanlig. Jeg fremlægger mit Indlæg. Retter læser noget af det første Blad. Blader det loseligt igjennem. Seer lidt paa den sidste Side, og yttreer tørt: Det er blot af religiøs Indhold. Jeg holder mig til mit første Indlæg.

Dommeren tager skiltende mit Indlæg, lægger det forsigtigt i Protokollen, og idet han læster sit Blik paa mig, siger han: „Ja, saa falder der Dom i Sagen. Men De kan jo appellere. (Retten hævet.)

Forskjellen paa disse tvende Rettergangsmaader er isærfaldende. Intet Under derfor, at Mange ei kunne see, hvad der nu er Christendom, og hvad der er Verden. Saameget faaer jeg imidlertid ud af det: Vad først min Christendom blive lig Pauli Christendom, saa skal jeg ogsaa nok faae en Verden oversfor mig lig den Paulus havde. Men at der er en stor Forskjel paa det Vidnesbyrd, der aflægges i Christendommens første Dage, og det, der aflægges nuomdage, haaber jeg, at følgende skal bevise:

Anmærkn.: Disse efterfølgende Stykker betes ligeledes læste efter Nummer.

Fortids Christendom.

1. Johannes den Døber: I Dagleunger! Hvo viste Eder at fly fra den kommende Brede? . . . Hvert Træ, som ikke bærer god Frugt, skal afbugges og kastes i Ilden. . . Vvnerne skal han opbrænde med uslukkelig Ild. Mat. 3, 7. 10. 12.

---

3. Jesus: Du Dienstkalt! løser ikke Enhver iblandt Eder sin Dø og sit Vsen fra Krybben paa Sabbaten og fører dem tilvands? Luc. 13, 15.

---

5. Jesus: Der er skrevet: Mit Huus skal kaldes et Bedehuus for alle Folkeslag; men I have gjort det til en Røverkule. Marc. 11, 17.

---

7. Jesus: I ere af en Fader, Djævelen, og ville gjøre Eders Faders Begjæringer. . . Derfor høre I ikke, fordi I ere ikke af Gud. . . Dersom jeg sagde: Jeg kjender ham ikke, da blev jeg en Løgner, ligesom I. Joh. 8, 44. 47. 55.

---

9. Jesus: Gaaer hen og siger den Ræv: . . . Luc. 13, 32.

Nutids Christendom.

2. Man maa ei bruge Eftjældsord, men tale kjærlichen til Folk, især naar de komme til vore Forsamlinger, ja selv om man veed, at de komme i ond Hensigt — de kunne maa ske endda vindes.

---

4. Saaledes turde jeg ikke tiltalt en Synagogforstander. Jeg vilde heller i Kjærlighed have overbevist ham om, at det var en Kjærlighedsgjærning at helbrede, ogsaa om Sabbaten.

---

6. Jeg tør just ikke falde Kirken Guds Huus; men at falde den en Røverkule er ogsaa vel haardt. Der bliver ogsaa Guds Ord talt i Kirken.

---

8. At tiltale Folk med haarde Ord kommer der aldrig noget Godt ud af. Jeg vil hellere tie, og saa see at vinde dem ved en god Umgængelse. — Den megen Talen bliver kun til Trætte.

---

10. Hvad hjælper dog Eftjældsord! især paa Røgens Bag?

Fortids Christendom.

11. Jesus: Vee Eder! I Skrifkloge og Pharisæer, I Dienstkalle!

(Disse Ord gjentager Jesus 7 Gange i een Tale.) Mat. 23.

13. Jesus: I gjøre et Helvedes Barn af ham, dobbelt værre end I selv ere. . . I Slangen! I Dagleunger! hvorledes kunne I undfly Helvedes Tom?! Mat. 23, 15. 33.

15. Stefanus: I Haardballe og Uomstaarne paa Hjerte og Dren! I modstaae altid den Helligaand. . . Eders Fædre ihjelsloge dem, som forkyndte den Retfærdiges Tilkommelse, hvis Forædrene og Mordere I nu ere blevne. A. Gj. 7. 51. 52.

17. Peter: Fine Penge være forbandede tilligemed Dig. . . Du har ikke Lod og Deel i dette Ord. . . Du er betaget af en bitter Galde og besnæret af Uretfærdighed. A. Gj. 8. 20-23.

19. Paulus: O! Du Djævels Barn, fuld af al Lyst og al Skalkhed, al Retfærdigheds Fjende; vil Du ikke lade af at forvende Herrens de rette Veie! A. Gj. 13, 10.

Nutids Christendom.

12. Det er Evangelium eller det glade Budskab om Synderes Frelse ved Jesus, der skal prædikes. Skjælden og haarde Ord, især naar de gjentages, forhærder Hjertet.

14. Mennesker, som ere skabte i Guds Billede, tør man ei kalde Slangen eller Dagleunger, ikke heller true dem med Helvedes Dom.

16. Dersom man ikke kan vinde Menneskene ved at prædike Loven og Evangelium for dem, saa vinder man dem aldrig ved haarde Ord, og allermindst ved at lade dem høre deres Forfædres Ugudelighed.

18. Synden bør straffes og det haardeligen; men at udtale en Forbandelse ikke alene over Handlingen, men endog over Personen, maa man ikke.

20. Om et Menneske ogsaa gjør Guds Ord Modstand, dersom tør man ikke kalde ham et Djævels Barn eller sige: at han er opfyldt af al Lyst og al Skalkhed.

Fortids Christendom.

21. Paulus: Gud skal slaae dig, Du tallede Væg! 1. Gj. 23. 3.

---

23. Paulus: Men der jeg saae, at de ikke vandrede lige efter Evangelii-Sandhed, sagde jeg til Peter i Alles Paahør: Der- som Du, som er en Jøde, le- ver paa hedensk Viis, ... hvi tvinger Du da Hedningerne til at leve paa jødisk Viis! Gal. 2, 14.

---

25. Paulus: Seer Hundene! Phil. 3, 2.

---

27. Paulus: De opfyldte de- res Synders Maal altid; men Breden kommer ogsaa over dem til Fuldvendelse! 1 Thess. 2, 16.

---

29. Peter: Men disse, som ufornuftige Dyr, sandselige, fødte til Rov og Odelæggelse, bespotte, hvad de ikke kjende, og skulle odelægges i deres egen Odelæggelse og erholde Uret- særdigheds Løn. 2 Petr. 2, 12.

---

31. Peter: De have et Hjerte, øvet i Gjerrighed, Forbandel- sens Børn. 2 Petr. 2, 14.

Nutids Christendom.

22. Man maa hellere lide Uret end skjælde.

---

24. Man maa ikke være for iiskærdig med at straffe en Broder, især i en Sag, hvors om der kan være deelte Me- ninger, og naar man tør haa- be, at Broderen har en god Hensigt. Og saa bør man endda helst straffe i Cenrum.

---

26. De ere dog Mennesker.

---

28. Biskelig vil Breden komme over Saadanne, det vil da sige, hvis de ikke ombende sig.

---

30. At sige om Nogen, at han er født til Rov og Ode- læggelse, tør man ikke. Hvis En bespottes, hvad han ikke kjender, saa undskylder det ham noget.

---

32. Over Hjertet maa Gud alene være Dommer, ogsaa ham tilkommer alene at forbaude.

Fortids Christendom

33. Peter: Disse ere vandløse Rilder, Skyer, som drives af Hvirvelvind, for hvilke Mørke og Mulm til evig Tid er bevaret. 2 Petr. 2, 17.

Nutids Christendom.

34. Man maa nok skildre de Ugudeliges Tilstand, som et Skrækk billede for Andre, men ikke bestemme deres evige Tilstand.

Uf denne Skildring vil sees, at Mandens Sværd, nemlig det levende Guds Ord, var tværaget og skarpt i Christendommens første Dage; men i vore Munde og Penne sløvt og rustnet. Brugt ret, kan dette Sværd adskille baade Sjæl og Aand, baade Ledemod og Marv, og domme over Hjertes Tanker og Raad; ligesom det ogsaa bliver en Livslugt til Livet for dem, som frelles, men en Dødslugt til Døden for dem, som fortæbes. Uf! men meer end Paulus har jeg Grund til at sige: Hvo er hertil dygtig? Den menneskelige Natur slyr Korsen og søger at komme igjennem uden for haarde Sammenstød med Verden.

Mogle betragte den mig overgaaede Straf som et Onde, fordi Verden derved er kommen til at triumfere over mig. At Verden gøtter sig herover, anfægter mig slet ikke. Det tegner sig ikke til, at den Ugudelige skal have andre Glæder, end de han nyder i dette Liv. Hvorfor skulde jeg saa misunde ham Noget? Hvem misunder et Evin, der er sat paa Sti, den gode Røgt og Pleie det saer? man veed jo, det slaaer der kun for at blive skiftet til Slagterkniven. Ligesaa slaaer den Ugudelige her i Verden, for at modnes til Guds Dommersegel, som Herren siger: „Mit Sværd er bleven drukkent i Himlene, see, det skal nedfare over Edom og over mit Bands Folk til Dom.“ Es. 34, 5. Jeg siger, som der slaaer i Psalmen: „Nu er mig lige godt Verdens Vre, Verdens Spot“. Det gjør ikke stort Indtryk paa mig, enten jeg modtager et Brev (f. Ex. fra Hamborg) med Paastrift: S. T. Hrr. Baptistforstander S. Hansen i Waarst pr. Aalborg — eller (som jeg den 3die December sidstleden modtog et) med Paastrift: Til Søren Hansen paa Aalborg Raadslue, Sellen Nr. 6. — Det Første gjør mig ikke overmodig, det Sidste ikke mismodig.

Salsald er den sidste Plads ikke saa ansvarfuld som den første. Min Herre styrker mig saaledes, at jeg kan bære Alt, uden megen mennestelig Deeltagelse. Betragter jeg mit Fængsel med et naturligt Øie, saa kan der gjerne befryktes ubehagelige Følger. En saa pludselig Forandring fra det urolige Misfonsliv til det meest stille Fængselstiliv, en saa brat Overgang fra den meest uregelmæssige Levemaade til den meest eensformige. Dette, og mere hermed forbunden, kan maaskee nekbryde min, iforveien svækkede Helbred. Doa, skee Herrens Villie. Jeg siger med Paulus: Jeg vil med Glæde opofre, ja opofres. Gid jeg, som Johannes den Dober, maa være et brændende og stinnende Lys, om jeg ogsaa, ligesom han, skal brænde des fortere. Dog, hvad er det, jeg hidtil har lidt for Sandheden? At sætte mig i Klasse med Jesu Blodvidner og Slagtesaar kan ligesaa lidt falde mig ind, som at regne mig iblandt de verdslige Rangs- personer, eftersom jeg er uden Rang, Kors eller Baand af den Slags. Nei, mine Lidelser for Christi Skyld ere læmpelige, og mit nuværende Opholdssted fortjener næppe Navn af et Fængsel. Jeg ligger ikke, som Peter, mellem to Stridsmænd, bunden med Lænker, A. Gj. 12, 6. Jeg er ikke, som Paulus og Silas, først hudstrogen, derefter kastet ind i det inderste Fængsel, og Fodderne sluttet i Stoffen, A. Gj. 16, 22—24. Jeg kan ikke sige, som Digteren lader Ulfelds Kone sige: „Dybt i et Fængsel, hvor Glendigheder, og Skræk og Morke kun omringer mig.“ Og: „Her er jeg nu i denne sæle Hule, hvor Solens Straaler aldrig smiler ned, og denne tykke, sorte Muur skal skjule for Verden mig og min Glendighed.“ Eihel- ler kan jeg sige, som Slaven til Kyristen: „See, hvilken Føde Du mig skjænker, fordærvet Vand og mulnet Brød. See Arret af de tunge Lænker, som rustne paa det nøgne Kjød.“

Naar Paulus, 2. Cor. 11, 23 19., opregner sine Lidelser, da er jeg nærvæd at forstumme; thi i hele Fortegnelsen tør jeg næppe tale med i mere end een Linie, den nemlig: „Jeg har udholdt mange Reiser.“ I at lide for Sandhedens Skyld betragter jeg mig kun for en ringe Begynder. Men hvad det maatte behage min Herre at gjøre ved sin mindste Tjener, veed jeg ikke; men saameget føler jeg, at han fører mig under to stramme Tøiler. Med den ene føres jeg, ligesom Peter, da han blev gammel, hen, hvor jeg ikke vil, og maa stundom udrette det, som Kjødet krymper sig ved. Med den anden Tøile

lyses jeg, at jeg ikke skal gjøre hvad jeg vil, og fare ikke, som Israels Born, da de paa egen Haand steg op paa Bjerget for at indtage Canaans Land. 4. Mos. 14, 44, 45.

Mangen En kunde maaskee synes, at det var et Boveskyffe saaledes ene Mand at angribe et saa forskæddeligt Uhyre, som Statskirken. Jeg undrer heller ikke over, at det kan synes saa; thi kunde Siloams Taarn i sit Fald knuse 18, hvormange kunde da ikke et saadant Babelstaarn som Statskirken knuse?

Da Pastor Wilhelm Birkefal for nogle Aar siden optraadte med Dr. A. G. Rudelbach, gav han et af sine i „Danst Kirketidende“ i den Anledning skrevne Inserater den Overskrift: „En Lille imod en Stor.“ Var en saadan Titel passende, hvor der dog kun var Mand imod Mand, Præst imod Præst, hvormeget mere maa da ikke min Procedure kunne fortjene denne Titel? Her er een Mand mod alle Mand, Lægsmand mod alle Præster. Dog, jeg betragter Sagen noget anderledes. Dyret er ikke saa farligt at gaae imøde nu, som det var for nogle Hundrede Aar siden, da det, drucken af de Helliges Blod, stod i sin fulde Kraft. Da der, ligesom af Leviathan, soer Blus ud af dets Mund, og Angest hoppede foran det, da det spottede alle Vaaben, og, som det syntes, var gjort til at være uden Rædsel. Job 41 og 42 Capitel. Dyret har Uro i sine Lemmer af det dødelige Saar, som Luther, Søren Kierkegaard, M. A. Sommer og Flere have tilføiet det. Det raver og vakler og synes faldesærdigt. Alt, hvad jeg har gjort er, at jeg, da jeg saae mit Enit, soer til og gav Dyret en Blænge i et af de gamle Saar, der efter en halv Snees Aars Forløb var ved at læges. Dette maa ikke betragtes som nogen forvoven Gjerning. Og saa er hermed Noget forbunden, som er en Hemmelighed for Mange. Hvis Nogen er bevæbnet og føler sig opfordret til at angribe dette Dyr, saa kan han kun dristig vove sig ind under det. Han behøver ikke at frygte for, at det skal gaae ham, som det gif Eleazar, der vovede sig ind under en Elefant, og slaf den, saa at den faldt ned paa ham og døde, men slog ogsaa ham ihjel. (See 1 Maffab. 6, 46, om man ellers kan sætte nogen Tid til denne Fortælling.) Derfor kun frist Mod, Du Bevæbnede; thi det Hemmelige, men Sande er, at denne gamle kolossale Røverborg, Statskirken, ikke skal knuse eller skade andre end sine egne Beboere. Ab. 18.

B a b e l .

Mel.: Ved Babylons Floder vi sørgende sad'.

1. Paa Pillegrims Vandring af Verden omkring,
Mit Die beskuer mangfoldige Ting,
Snart onde, snart gode, snart gamle, snart nye,
Paa Havet, paa Landet, i Stad og i By.

2. En Dag paa min Vandring jeg satte min Fod
Just lige ved Bredden af Cypbrates Flod,
Paa Sinears Slette, hvor Babylon laae. 1Mos.10,10.
Mit Hjerter betænkte, mit Die besaae.

3. Saa rædsomt et Skue jeg aldrig har seet,
Retfærdige Dommer! hvad er her dog skeet!
Den frugtbare Slette, den yndige Plads
Er bleven en Grushob, et stinkend' Morads.

4. Jeg ofte har studet ved Sodomas Grav. 1Mos.19,24.
Der er, som vi vide, det styggeste Hav.
Men Babel! det Mudder, hvori du nedsank,
Nu flyder og ryger, som Bærme og Drank. Jer.51,42.

5. Jeg saae en Flok Nordyr, der gave et Skryd,
Som var i mit Dre den sæleste Lyd.

Her Strudsunger, Drager, og Skartrolde sprang.
O Dødningedandse, o djævelske Sang! Es.13,21.22.

6. O Babel! hvorledes har Bladet sig vendt!
Det deiligste Rige, som Noget har kjendt, Es.13,19.
Er blevet kuldkaftet, fordærvet og fort. —

O Nimrod, o Nimrod! hvad haver du gjort! 1Mos.10,8.

7. O Oprør, i Hovmod, i Trods mod din Gud
Med Folket du drager til Sinear ud. 1Mos. 11, 2.
En fattet Beslutning i Hjertet dig sad:

„Velan! lad os bygge et Taarn og en Stad. 1Mos.11,4.

8. Og Planen, du lagte, den udført du har;
Ihi Babel dit Riges Begyndelse var. 1Mos.10,10.

Og Staden opvox'de, og Taarnet blev stort. —
Men Nimrod, men Nimrod! hvad haver du gjort!

9. Du vældige Jæger og Hersker, er stærk; 1Mos.10,9.
Dog Herren formaaer at forstyrre dit Værk:

Han sproget forvirrer, og blander det saa
Den Ene kan ikke den Anden forstaae. 1Mos. 11,7.

10. Og Folket adspredtes — og Tiden svandt hen,
Og saa saae man Babel paa Bæne igjen; Dan. 4, 30.
Opbygget, saa man maa forfærdes derved;
Ihi Sædet blev her for Ugudelighed.

11. Dit beliste Tempel, den Gudernes Bo,
 De hængende Haver og Euphrates Bro —
 Alt viser din Vellyst, din Luxus og Pragt,
 Og Guden, med hvem du har sluttet en Pagt.

12. Du Folkene uden Afsladelse slog, Es. 14, 4—6.
 Med Bold og med Grumhed du Skræk dem indjog.
 For Plager, for Kjøp og for Riis man dig skrev,
 Thi over al Jorden du Slaahammer blev. Jer. 50, 23.
 51, 20.

13. O Babel! du blev til Forsængelighed.
 Din Høihed er kastet i Helvede ned. Es. 14, 11.
 Før var du, før var du . . . . men nu er det gaaet
 Dig, som den Prophet Esaias har spaaet. Es. 13, 19, 22.

14. Men hvad der især har din Undergang volet,
 Er ikke, at du var vellystig og stolt;
 Men, at du udrafte din vældige Haand,
 Og plaged Guds Folk i dit Fangenskabts Bånd.

15. Du har dem. bespottet, og volet dem Fortræd,
 Da ved dine Floder de sode og græd. Ps. 137.
 Du haardhjertet var imod al deres Nød,
 Du Aarsag har været til mangen Ens Død. Jer. 51, 49.

16. Tyrannisk, hovmodig og fræk i dit Sind,
 Du vilde dig trodse i Himmelen ind.
 I Hjertet du sagde: der sætter jeg mig,
 Min Throne skal være den Høiestes lig. Es. 14. 13. 14.

17. Saa-haard i dit Hjerte, som Marmor og Staal,
 Du fyldte omsider dit Syndetals Maal.
 Og saa foer du lige til Helvedes Port. — Es. 14, 5.
 Af Nebukadnezar! hvad haver du gjort! Jer.51,34.

18. Og Babel forglemtes — og Sekler forsvandt,
 Og Christendomslyset i Verden oprandt;
 Men endnu (hvem troer det?) et Babel der staaer, Ab.18,5.
 Hvis Ondskab og Synder til Himmelen naaer.

19. Dets Længde og Brede er mageløs stor,
 Dets Bygning optager aldeles vor Jord.
 I Midten staaer Skjogen med Bæg'ret af Guld.
 Af det har hvert Folkeslag drukkert sig fuld. Ab.17,1—4.

20. O Babel, o Babel! — et Lidet endnu, Ebr.10,37.
 Saa kommer vor Herre din Ondskab ihu.
 Saa skal du, med Alt hvad du eier, forgaae, Ab.18,21.
 Og aldrig i Ewigbed mere opstaae! Jer.50,29.

